

בתולה נשאת פרק ראשון בתובות

ובשני **לא יבנום**. פ"ה אפילו נשעת הסכנה דאין לעקור נשצילה תקנת חכמים אלא יום אחד וקשה לר"י דאמר לקמן מאי אונם אילימא הא דאמרן התם קרי ליה כו' הוה ליה למיפרך טפי רישא לסיפא דקתני רישא וצשני לא יכנום אפי' נשעת הסכנה ואומר ריב"ז דמשום הכי לא פריך ליה משום דאיכא לפרושי ואם מחמת האונם פירוש שיש סכנה אף ציוס שלישי מותר לכנום צשני ונראה לר"י דמילתא צאנפי נפשה היא ולא איירי בסכנה וצשני לא יכנום הוא הדין בג' אלא נקט צב' משום דצעי למימני ואם מחמת האונם מותר: **וְלִדְרוֹשׁ** אֵהוּ דאונם שרי. וא"ת והא אמרינן צפ' בן סורר ומורה (סנהדרין עד. וסס) על כל עבירות יעצור ואל יהרג חוץ מעבודת כוכבים וג"ע וש"ד ותירץ ר"ת דאין חייבין מיתה על צעילת מנריא דרחמנא אפקריה לזרעיה דמנריא דכתיב (יחזקאל כג) וחרמת סוסים וזממתם ומייתי ראייה דפריך צפ' בן סורר ומורה (סס:) הא אסתר פרהסיא הואי ולא פריך והא אסתר גילוי עריות הוא משמע דמשום עריות לא הוה מיחייבא וממוך כך התיך ר"ת לנת ישראל שהמירה וצא עליה עוצד כוכבים לקיימה לאותו עוצד כוכבים כשנמגייר דלא שייך למימר אחד לצעל ואחד לצועל ציצאת מנריא דהויא ציצאת צהמה ואין נראה לריב"ס דהא ע"י ציצת עוצד כוכבים נאסרה לצעלה כדאמר הכא דאיכא פרוצות וצפ' האשה שנתארמלה (לקמן כו: וסס) גבי האשה שחצשה בין העובדי כוכבים אמרי' דברצון אסורה לצעלה ואמר נמי במגילה (דף טו.) כאשר אצדתי אצדתי כאשר אצדתי מצית אצא אצדתי מנך אלמא לגבי צעלה לא חשיבא צעילת מנריא כציאת צהמה והוא הדין לצועל אע"ג דאין זנות לצהמה ואין ציצת צהמה פוסלת ואוסרת כדאמרי' צפ' הבא על יצמתו (יצימות נט:) ציצת מנריא הויא

ציצה וכי אפקריה רחמנא לזרעיה הני מילי לענין דאין לו חיים וזרעו חסוב כורע צהמה ויש לומר דהכי פריך ולדרוש להו דאונם שרי לפי שהאשה היא קרקע עולם ולא עצדה מעשה כדמשני בפרק בן סורר ומורה אסתר קרקע עולם היתה והא דלא פריך התם גילוי עריות הויא דפשיטא ליה דאיכא לשנויי קרקע עולם היא ואין לה למסור עצמה אצל לענין חילול השם לא היה נראה לו שיעליל טעם דקרקע עולם ומשני קרקע עולם ואפילו חילול השם ליכא ובפרק מנזות חליצה (סס קג. וסס) דפריך גבי יעל והא קמתהניא מעצירה ומשני טובצתן של רשעים רעה היא אצל דדיקים שהטיל בה מקרה עצמה דהא לא היה רואה להמיתה לדלדצה היה נריך שתשמרהו אלא הכי פירושו והא מתהניא מעצירה למה משצחה הכתוב מנשים באהל תבוצר ודרשין בנזיר (דף כג: וסס) גדולה עצירה לשמה ממזונה שלא לשמה ופרץ דיעל נמי הוה עצירה שלא לשמה דהא מתהניא מעצירה ומשני דלא מתהניא ועשתה עצירה לשמה כדי להליל את ישראל: **בַּתּוּלָה** הנשאת ברביעי תיבעא. לאו דוקא ברביעי מדפריך לקמן בשלישי נמי אחי ובעיל שאינו מתכוין אלא להנאחו אלא אגב דנקט לעיל שנשאת ברביעי תיהרג דהתם מקפידים על קציעות יום כדי להעצירם על דתם נקט ליה נמי הכא ברביעי: **וְלִדְרוֹשׁ** אֵהוּ דאונם שרי. אין לפרש דפריך הכי לדרוש כו' דשוב לא יהא סכנה אלא אונם ואמאי קאמר ומסכנה ואילך הוה ליה למימר ומן האונם ואילך דא"כ מאי משני משום פרוצות דהא אפילו לא דרשין להו דאונם שרי לא מסרי נפשייהו דדוקא לנועות אמרינן דמסרי נפשייהו ועוד וכי משום פרוצות ייחוו להרוג הכנועות אלא הכי פירושו ולדרוש להו דאונם שרי וכיון דליכא סכנה אמאי לא מיחו צידם חכמים ומשני משום פרוצות לא מיחו צידם אי נמי משום כהנות: **וְרַגְלָהּ** התם. בשלישי נהגו ואמרינן צפ' בתרא דתענית (דף כו:) מאן דאמר נהגו אורויי לא מורינן והכא צשני מותר לכתחלה ופי' הקונטרס דפירש נהגו רוצא דעלמא והכא מותר יחידי ולא גרסינן לכתחלה אינו מיושב: **אִי דאתי** וחליף **דיעבב**. פ"ה חליף לאחר ד' וליעבב עד יום ד' של שבת הבא וקשה לר"י דאם כן מאי משני לא נריכא דאתי וקצב אחתי ליעבב חדש או חדשים עד שילך על כן נראה לר"י שאם יתעבב כל יום ד' אין לו לעבב עד יום ד' אחר אלא יכנום בג' והכי פריך אי אחי וחליף בג' גופיה ליעבב עד דחליף ומשני דאתי וקצב כל יום ד': **בְּשָׁלִישִׁי מִיְהֵא** אָבְנוּם. ולא צעי למימר דאתי שר האצא בג' דא"כ יכנום צד': **אִיסְפְּרוּא** רדייה בג' **אתא**. אין לתמוה משום סעודה עקרינן תקנתא דרבנן ב' ימים ומשום סכנה לא עקרינן אלא יום אחד דצעילת הגמון שכיח שרגיל לצא ולצעול ואי עקרינן שני ימים אתא להשתכח אצל אונם שר צאא אינו אלא אקראי צעלמא: (נעיל) **תַּקְנָהּ** דרבנן מקמי גזרהי' **לא עקרינן**. כי פריך לעיל ליעקרוה לא משני תקנה דרבנן מקמי גזרהי' כו' כדמשני הכא משום דלעיל פריך וליעקרוה ויקצעו יום אחר כיון דאינו מתכוין אלא להעצירם על דת כשיקצעו יום אחר לא יחושו ולא מיעקרא תקנתא דרבנן הואיל ויהא יום אחד קצוע אצל הכא פריך וליעקרוה ולא יהא שום יום קצוע שאם יקצעו יום אחי ובעיל באותו יום ולהכי משני מקמי גזרהי' לא עקרינן תקנה דרבנן שלא יהא שום יום קצוע: (נעיל) **אִי הָבִי בְּשָׁלִישִׁי נְמִי אֲתִי וּבַעֲיָא**. פי' אי אמרת בשלמא כדמעיקרא דאמרי צתולה שנשאת צד' תיהרג ואין מתכוונין אלא להעצירם לא יחושו אם יעשו ציוס ג' אלא אי אמרת משום צעילת ההגמון כיון שמתכוין להנאחו בשלישי נמי אחי ובעיל

מאי שקדו. היכן שנינו שקדו דמקשינן לה הכא אי משום דאמר שמואל לעיל לית לן לאותציה מינה לאמוראה אחרינא: **ומן הסכנה ואילך**. לקמן מפרש לה: **ובשני לא יכנום**. נשציל אותה סכנה ואין נריך לעקור נשצילה תקנת חכמים אלא יום אחד ויהיה טורח מיתה שני ימים צזורכי סעודה: **ואם מחמת האונם**. לקמן מפרש:

תחלה. אם ציצה ראשונה היא מפרישין אותה ממנו לילי שבת: **נהגו**. בתמיה. סכנת נפשות היא זאת ואם אמרת נהגו לכנום ציוס שלישי אצל מיעקר רביעי לגמרי לא עקרו: **ניעקריה**. ויתקנו להם ימים אחרים: **ולדרוש להו דאונם שרי**. דנצנלת באונם אינה נאסרת על צעלה דילפינן לקמן בפרק ד' (דף נא:) מוהיא לא נתפשהי' ולא לימסרו נפשייהו למיתה: **איכא פרוצות**. דאי מקילינן להו עבדי ברצון ונאסרות על צעליהן: **ואיכא נמי כהנות**. שנאסרות על צעליהן אף באונם ואינהו מסרן נפשייהו למיתה דאשת כהן שנאנסה אסורה לצעלה ולקמן בפרק ד' (סס) ילפינן לה: **וליעקריה**. הואיל חומצין דאיכא סכנה: **נשלישי נמי אפי וצעיל**. כיון דידע שהתחילו לנהוג בשלישי: **כיון מספיקא לא עקר נפשיה**. כיון דלאו קציעות גמור הוא על ידי תקנת צ"ד ספיקא היא לו אם יש נישואין היום צעיר ולא עקר נפשיה לצא צעיר: **הסס נהגו**. משמע רוצם נהגו: **הכא מוסרי**. לא גרסינן לכתחילה. והכי קא מתמה הכא מותר קתני דמשמע אם ימלך איש יחידי צבית דין יתירו לו לא אצל נהגו לא קתני: **שר צאא צא לעיר**. ויחטפו לורכי סעודה מאשר ימצאו: **וחליף**. לאחר רביעי: **לעבב**. עד יום רביעי של שבת הבא: **בשלישי לכונום**. למה נמיר לו לקדום כל כך שלא יטריח בסעודה אלא יום אחד ומיעקרא תקנתא דשקדו: **איספרווא** רדייה. חיל משרתיו המכניס לו לורכי סעודה. בשלון לעו הירניי"ש:

דחנינא. חתן שמת אצוי צשני ואין יכול להמתין עד למחר שזריך להשהות את המת עד שיכנסו לחופה: **ויינו מווג**. צמים שיהא ראוי לשטיה ושוב אינו מתקיים: **אציו של חתן או אמה של כלה**. דוקא נקט אציו של חתן שהוא הטורח צזורכי סעודה ואמה של כלה היא המכניגה לה תכשיטין לפיכך אם יעצור המועד שוב אין מכין להם והתירו להם להכניס את המת לאחר שלא יקצרוהו דאם כן חלה אצילות על האצל בסמימת הגולל כדלקמן (דף טז) ושוב לא יוכל לכנום עד שיעצור האצילות: ופורש

וזהמא ולא משני קרקע עולם היתה משום דהתם לא פריך אמאי לא מסרה עצמה דהא לא היה רואה להמיתה לדלדצה היה נריך שתשמרהו אלא הכי פירושו והא מתהניא מעצירה למה משצחה הכתוב מנשים באהל תבוצר ודרשין בנזיר (דף כג: וסס) גדולה עצירה לשמה ממזונה שלא לשמה ופרץ דיעל נמי הוה עצירה שלא לשמה דהא מתהניא מעצירה ומשני דלא מתהניא ועשתה עצירה לשמה כדי להליל את ישראל: **בַּתּוּלָה** הנשאת ברביעי תיבעא. לאו דוקא ברביעי מדפריך לקמן בשלישי נמי אחי ובעיל שאינו מתכוין אלא להנאחו אלא אגב דנקט לעיל שנשאת ברביעי תיהרג דהתם מקפידים על קציעות יום כדי להעצירם על דתם נקט ליה נמי הכא ברביעי: **וְלִדְרוֹשׁ** אֵהוּ דאונם שרי. אין לפרש דפריך הכי לדרוש כו' דשוב לא יהא סכנה אלא אונם ואמאי קאמר ומסכנה ואילך הוה ליה למימר ומן האונם ואילך דא"כ מאי משני משום פרוצות דהא אפילו לא דרשין להו דאונם שרי לא מסרי נפשייהו ועוד וכי משום פרוצות ייחוו להרוג הכנועות אלא הכי פירושו ולדרוש להו דאונם שרי וכיון דליכא סכנה אמאי לא מיחו צידם חכמים ומשני משום פרוצות לא מיחו צידם אי נמי משום כהנות: **וְרַגְלָהּ** התם. בשלישי נהגו ואמרינן צפ' בתרא דתענית (דף כו:) מאן דאמר נהגו אורויי לא מורינן והכא צשני מותר לכתחלה ופי' הקונטרס דפירש נהגו רוצא דעלמא והכא מותר יחידי ולא גרסינן לכתחלה אינו מיושב: **אִי דאתי** וחליף **דיעבב**. פ"ה חליף לאחר ד' וליעבב עד יום ד' של שבת הבא וקשה לר"י דאם כן מאי משני לא נריכא דאתי וקצב אחתי ליעבב חדש או חדשים עד שילך על כן נראה לר"י שאם יתעבב כל יום ד' אין לו לעבב עד יום ד' אחר אלא יכנום בג' והכי פריך אי אחי וחליף בג' גופיה ליעבב עד דחליף ומשני דאתי וקצב כל יום ד': **בְּשָׁלִישִׁי מִיְהֵא** אָבְנוּם. ולא צעי למימר דאתי שר האצא בג' דא"כ יכנום צד': **אִיסְפְּרוּא** רדייה בג' **אתא**. אין לתמוה משום סעודה עקרינן תקנתא דרבנן ב' ימים ומשום סכנה לא עקרינן אלא יום אחד דצעילת הגמון שכיח שרגיל לצא ולצעול ואי עקרינן שני ימים אתא להשתכח אצל אונם שר צאא אינו אלא אקראי צעלמא: (נעיל) **תַּקְנָהּ** דרבנן מקמי גזרהי' **לא עקרינן**. כי פריך לעיל ליעקרוה לא משני תקנה דרבנן מקמי גזרהי' כו' כדמשני הכא משום דלעיל פריך וליעקרוה ויקצעו יום אחר כיון דאינו מתכוין אלא להעצירם על דת כשיקצעו יום אחר לא יחושו ולא מיעקרא תקנתא דרבנן הואיל ויהא יום אחד קצוע אצל הכא פריך וליעקרוה ולא יהא שום יום קצוע שאם יקצעו יום אחי ובעיל באותו יום ולהכי משני מקמי גזרהי' לא עקרינן תקנה דרבנן שלא יהא שום יום קצוע: (נעיל) **אִי הָבִי בְּשָׁלִישִׁי נְמִי אֲתִי וּבַעֲיָא**. פי' אי אמרת בשלמא כדמעיקרא דאמרי צתולה שנשאת צד' תיהרג ואין מתכוונין אלא להעצירם לא יחושו אם יעשו ציוס ג' אלא אי אמרת משום צעילת ההגמון כיון שמתכוין להנאחו בשלישי נמי אחי ובעיל

א) [כס"א: שמדא],
ב) [במדבר ה', ג] כס"א: גוי, דגוי, ד' כס"א: שמדא,
ה) [ויע' מוס' שבת קכ:],

לעזי רש"י

הירנניי"ש. חיל-אספקה
(האנשים המלווים את הצבא ודואגים לסיפוק צרכיו).